

La darrera edició del World Press Photo va concedir el gran premi del prestigiós certamen al fotògraf Tim Hetherington per una instantània d'un soldat nord-americà a l'Afganistan. Altres guanyadors van ser John Moore i Emilio Morenatti per unes imatges de l'atemptat que va acabar amb la vida de Benazir Bhutto i d'un llançament de míssils a la franja de Gaza, respectivament. Des d'aquest punt de partida, Sandra Balsells, fotoperiodista freelance i professora de fotografia a la Facultat de Comunicació Blanquerna, reflexiona sobre els problemes que es troben alguns dels professionals que aposten per informar sobre el terreny.

Quan el fotoperiodisme està sota sospita

Sandra Balsells
Fotos: World Press Photo 08

Fa poques setmanes van anunciar-se els noms dels guanyadors de l'última edició del World Press Photo 08, un dels certàmens de fotoperiodisme més prestigiosos del món. El nom del fotògraf iraquí Bilal Hussein, membre de l'agència nord-americana Associated Press (AP) i uns dels guanyadors dels premis Pulitzer 2005, no tenia cap opció de ser mencionat, ja que fa dos anys que no pot exercir el fotoperiodisme. La raó? Es troba a la presó. L'exercit nord-americà el manté detingut sense càrrecs des del 12 d'abril de 2006, quan el va arrestar sota la sospita de col·laborar amb la insurgència iraquiana. El motiu? Ser al lloc dels fets en el moment precís, treballar sobre el terreny i fotografiar les accions armades de la insurgència contra les forces d'ocupació nord-americanes. En paraules d'un alt responsable d'AP, que porta temps lluitant per aconseguir l'alliberament del seu col·laborador, el pecat de Hussein "va ser tenir contactes amb els insurgents, fotografiar-los i arribar amb sospitosa rapidesa als llocs on s'havia produït un atemptat".

Fins a la detenció de Bilal Hussein, documentar la complexitat d'un conflicte bèl·lic, treballar amb els bàndols implicats i testimoniar l'actuació de totes les parts enfrontades era sinònim d'exercir un bon

periodisme; es considerava un exemple de professionalitat, d'independència i de veracitat; una noble activitat capaç de visualitzar els abusos de poder, de posar en dubte les versions oficials i de posar contra les cordes els responsables.

Fa quasi dos anys, però, l'alta jerarquia militar nord-americana va considerar que informar des del lloc dels fets i fotografiar els diferents episodis d'una mateixa realitat, era motiu suficient per considerar sospitós el periodista; i en el cas de Bilal Hussein aquesta proximitat era, segons l'exèrcit nord-americà, sinònim de col·laborar amb un grup terrorista, inclús de pertànyer-hi.

Tindrà alguna cosa a veure el fet que Bilal Hussein sigui iraquí i exercís la seva feina de fotògraf en un país on els Estats Units es troben atrapats en un carreró sense sortida, dominat pel caos i la violència indiscriminada, després d'haver-lo envaït ara fa cinc anys? Intueixo que sí. Em pregunto si les tropes nord-americanes haurien sospitat el mateix d'un fotògraf estranger i si s'haurien atrevit a detenir-lo pel fet de documentar les accions dels insurgents?

És evident que no. Franco Pagetti, fotògraf italià de la prestigiosa agència VII, disposa d'un dels treballs fotoperiodístics més complets i

Tim Hetherington (Vanity Fair) va guanyar el World Press Photo amb aquesta imatge d'un soldat nord-americà un búnquer de l'Afganistan.

punyents de la guerra de l'Iraq. Pagetti va començar a treballar a l'Iraq el gener del 2003, tres mesos abans de l'inici de la guerra. Des de llavors, ha estat gairebé constantment a Bagdad, treballant bàsicament per a *Time Magazine*, documentant diferents aspectes del conflicte, entre ells el creixement de la insurgència i els seus atacs contra les tropes nord-americanes. Això li ha suposat consagrar-se com un dels grans fotògrafs actuals i accedir a l'Olimp del fotoperiodisme. A Hussein, en canvi, li ha suposat ser empresonat amb l'argument de ser còmplice de la insurgència.

Testimoniar sobre el terreny, donar fe de la complexa realitat que conforma qualsevol esdeveniment dramàtic et

converteix en còmplice dels fets fotografiats? Algú s'atreviria a acusar la fotògrafa siciliana Letizia Battaglia de simpatitzar amb la màfia siciliana pel fet d'haver documentat, amb gran diligència i proximitat, els seus crims

“L'agonia del periodisme més arriscat afavoreix l'ocultació i dilució inacceptables de moltes realitats”

durant anys? El seu llibre *Passion, Justice, Freedom. Photographs of Sicily* és considerat una obra de referència en el món del fotoperiodisme, un incensurable exercici de periodisme compromès que, un cop més, va demostrar el poder de la fotografia com a arma i com a veu

d'una població silenciada, atemorida i amenaçada.

Algú s'atreviria, per exemple, a acusar el fotògraf italià Paolo Pellegrin, membre de la mítica agència Magnum, de simpatitzar amb els integrants de Hamas pel fet d'haver-los fotografiat en la seva lluita armada contra les forces israelianes? Algú ignora que per aconseguir-ho, Pellegrin va haver de negociar amb els seus dirigents per tal de poder treballar amb llibertat al seu voltant?

La detenció de Bilal Hussein és un tema extremadament preocupant pel que suposa de vulneració de la llibertat d'expressió, de la llibertat de premsa i del dret a la informació; és

Erik Refner (Berlingske Tidende) va obtenir el primer premi d'Històries Esportives amb aquesta foto de la marató de Copenhagen.

Premi de Temes Contemporanis per a aquesta foto de Brent Stirton (Getty Images/Newsweek) sobre l'evacuació de goril·les al Congo.

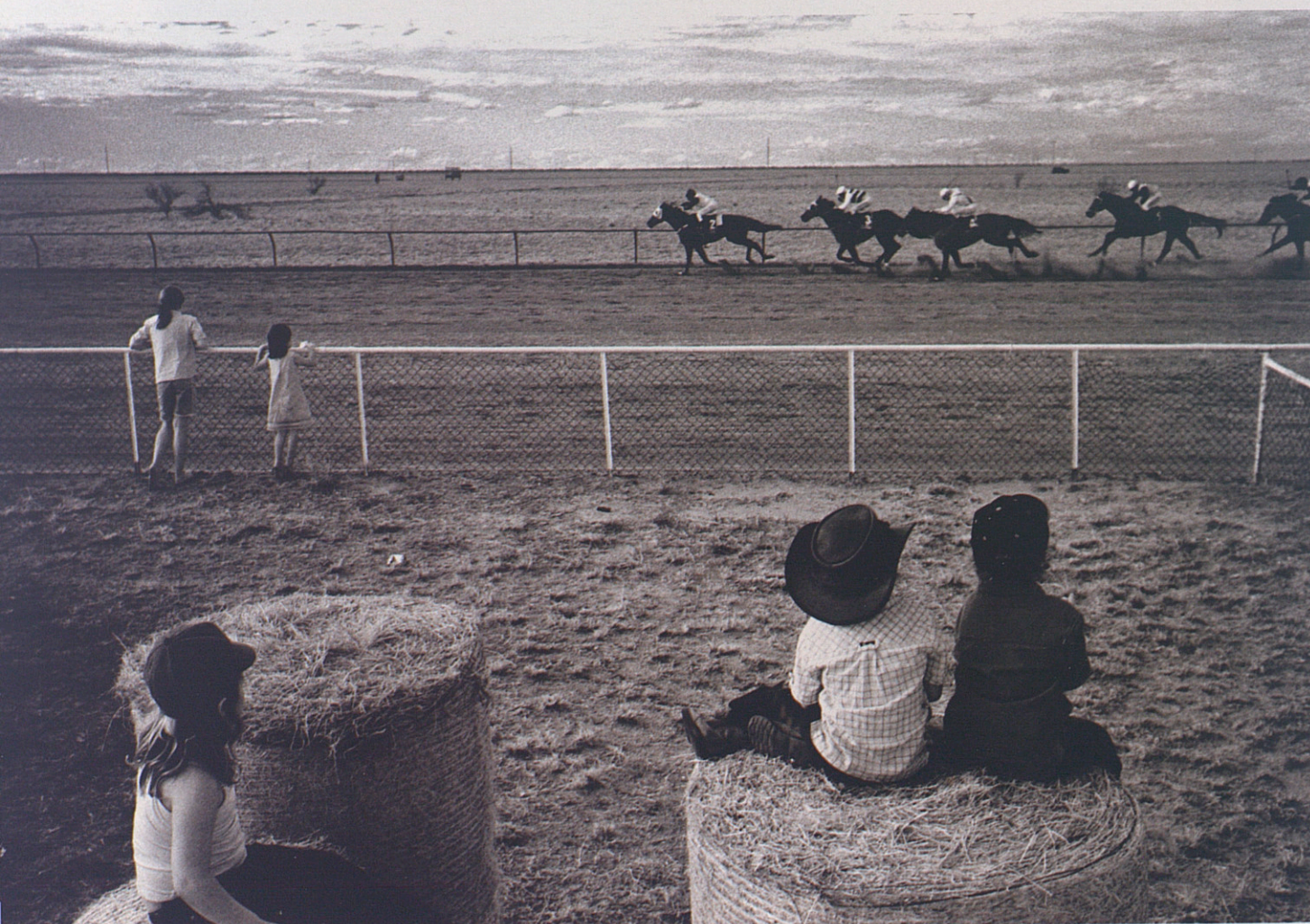
Un sense sostre portador de la Sida i el seu fill al riu Vermell d'Hanoi. Foto de Justin Maxon (Aurora Fotos). Primer premi de Vida Diària.

Efectes de la caça de marfil a l'Àrtic. Foto de Paul Nicklen (*National Geographic*) que va obtenir el segon premi d'Històries de Natura.

Ariana Lindquist ha guanyat el primer premi de Temes Artístics i d'Entertainment per aquesta foto d'una nena disfressada.

Andrew Quilty ha aconseguit el primer premi en la categoria d'Esports per aquesta foto d'una carrera de cavalls a Australia.

un símptoma inquietant de com el poder controla i gestiona avui en dia el flux de la informació.

Els testimonis d'aquests informadors valents, compromesos amb la dura realitat que documenten, resulten ara més necessaris que mai perquè constaten que el periodisme amb majúscules encara és capaç de sensibilitzar la societat i que encara gaudeix d'una important capacitat transformadora.

Al nostre país, resulta extraordinàriament reveladora la polèmica creada arran de l'exhibició del treball del fotògraf basc Clemente Bernad, recentment acusat de simpatitzar amb els radicals bascos pel fet de portar catorze anys documentant, de manera independent i honesta, un conflicte tan complex i violent com el del País Basc. En paraules de Bernad, l'objectiu d'aquest treball, anomenat "Basque Chronicles", ha estat "arrojar luz sobre territorios sombríos".

Documentar aquest conflicte des dels seus diferents vessants ha estat suficient, però, perquè Bernat hagi estat criminalitzat per certs sectors de la societat espanyola després que una selecció de les seves fotografies formessin part d'una exposició col·lectiva organitzada al Guggenheim de Bilbao per commemorar el desè aniversari de la seva creació.

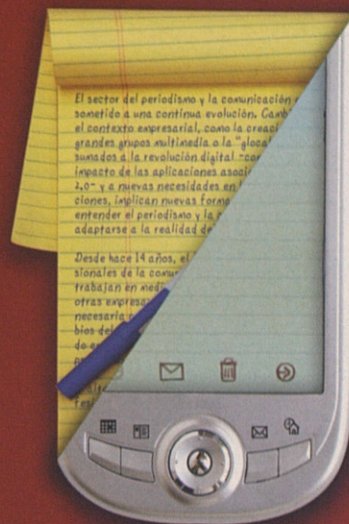
Necessitem imatges que ens expliquin el món; que ens expliquin també el món més incòmode, aquell que sovint preferiríem no veure. La lenta agonia que pateix el periodisme més valent, més arriscat, més compromès, està afavorint l'ocultació i la dilució inacceptables de moltes realitats. La fotografia ha de seguir informant. Testimoniar el patiment i difondre'l és una obligació moral. Sense imatges no hi ha esdeveniments. I és reprovable limitar el dret a veure perquè, en el fons, implica limitar el nostre dret a pensar.

PERIODISME I COMUNICACIO

www.idec.upf.edu/cpc1

Programa de cursos de desenvolupament professional (14a. edició)

BARCELONA, 30 de juny - 18 de juliol del 2008

Periodisme

1. Convergència de redaccions: els punts de vista empresarial i professional

Direcció: Salvador Alsius i Jaume Masdeu

2. Gestió de la participació en mitjans informatius on line

Direcció: Eva Domínguez

3. Fotoperiodisme per a redactors

Direcció: Paco Elvira

4. Web 2.0 per a periodistes

Direcció: Lluís Codina i Ruth Rodríguez

5. Periodisme de proximitat: reptes i oportunitats dels mitjans de comunicació locals

Direcció: Carles Pont

6. Com trobar bones idees i fer-ne grans reportatges

Direcció: Lúcia Oliva i Manuel Raya

Comunicació Audiovisual

7. Televisió, vells i nous formats

Direcció: Ferran Mascarell

8. Web 2.0 per a la creació cultural i audiovisual

Direcció: Pablo G. Polite

9. Taller de ficció radiofònica: explicar històries a la ràdio

Direcció: Emma Rodero

10. La veu als mitjans audiovisuals: locució en ràdio i TV

Direcció: Carles Pérez

11. La producció executiva audiovisual

Direcció: Anna Marquès

12. Videoperiodisme (ENG)

Direcció: Joan González

Comunicació per a Professionals i Organitzacions

13. Comunicació empresarial 2.0

Direcció: Pau Herrera

14. Brand management: gestió i comunicació de marques al segle XXI

Direcció: Blanca Fullana

15. Gestió de la reputació corporativa

Direcció: Neus Arqués

16. Gestió, comunicació i museus

Direcció: Carme Prats

17. Gabinet de comunicació a l'administració pública

Direcció: Joan Francesc Cánovas

18. Organització d'esdeveniments d'empresa

Direcció: Raimond Torrents

19. Tècniques d'informació i comunicació empresarial

Direcció: Josep Maria Casasús

20. Publicacions d'empresa

Direcció: Dardo Gómez i Karma Peiró

Coordinació acadèmica: Carles Singla

Els cursos tenen format intensiu i una durada mitjana d'una setmana.

Preu especial de matrícula fins el 23 de maig

Per informar-te'n i inscriure't

Tel. 93 542 18 50

Balmes 132-134, Barcelona